

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/represje/97132,Zapomniany-bohater.html>

Fot. z zasobu IPN

ARTYKUŁ

Zapomniany bohater

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa (1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce (1956-1970) Od Października do Grudnia (1970-1980) Od Gdańska do Gdańska (1980-1990) Epoka Solidarności

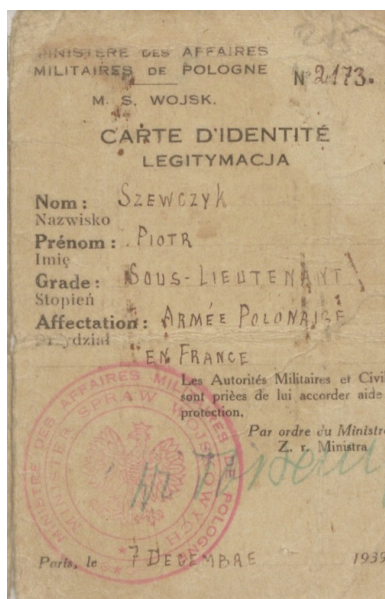
Autor: AGNIESZKA KOSTRZEWA 02.12.2022

„Więzień Szewczyk jako były podpułkownik przejawiał wrogość do Polski Ludowej. Do personelu więziennego ustosunkowany był biernie, natomiast we współżyciu z więźniami utrzymuje głęboki solidaryzm” - 17 kwietnia 1954 r.

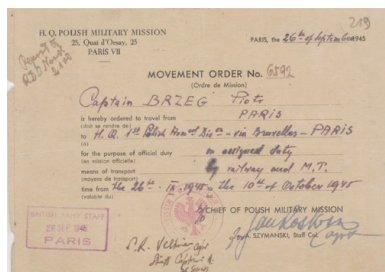
pisał w opinii o tym cichociemnym, żołnierzu Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie i Armii Krajowej, naczelnik Więzienia Karnego we Wronkach.

Piotr Szewczyk (pseudonimy Czer, Piter, Siwy; w konspiracji używał również nazwisk: Wilk, Skotnica, Brzeg) urodził się 9 września 1908 r. w Babicach. Przed wojną był oficerem Policji Państwowej. Po klęsce wrześniowej przedostał się na Zachód i wstąpił do formującej się Armii Polskiej.

Był żołnierzem Samodzielnej Brygady Strzelców Podhalańskich, walczącej na terenie Francji i Norwegii. Po klęsce Francji przedostał się do Wielkiej Brytanii i wstąpił do 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej. Został wielokrotnie odznaczony, m.in. Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari i Krzyżem Wojennym z Mieczem za bohaterstwo w bitwie o Narwik wiosną 1940 r.

Legitymacja oficera Armii Polskiej we Francji, 1939 r. Z zasobu IPN

**Rozkaz udania się z misją
wojskową, wystawiony na *Piotra
Brzega*, 1945 r. Z zasobu IPN**

**Jedna ze stron fałszywej kenkarty
Piotra Szewczyka, będącej
elementem jego legalizacji przed
zrzuceniem - jako cichociemnego
- do okupowanej przez Niemców
Polski na początku 1943 r.
Przygotowujący ten fałszywy
dokument wpisali w nim, obok
innych fałszywych danych,
nazwisko (*Piotr Brzeg*). Z zasobu
IPN**

W lwowskim Kedywie

W 1942 r. zgłosił się do służby w kraju i przeszedł szkolenie dla cichociemnych ze specjalnością w dywersji. W nocy z 17 na 18 lutego 1943 r. wykonał skok na placówkę odbiorczą „Puchacz” położoną w powiecie siedleckim. Na terenie okupowanej Polski został przydzielony do Kedywu Okręgu AK Lwów. Kierował wieloma akcjami bojowymi na terenie Lwowa, m.in. odbiciem więzionego Jana Bojczuka „Wika”, działacza Stronnictwa

Narodowego.

Po wkroczeniu Armii Czerwonej do Lwowa uniknął aresztowania. W 1945 r. udał się z misją do Londynu jako kurier Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj. Po powrocie do Polski nawiązał kontakt z kierownictwem Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” (WiN), któremu przekazał polecenia ze Sztabu Naczelnego Wodza w Londynie.

**Legitymacja oficera Polskich Sił
Zbrojnych, wystawiona na Piotra
Brzeźa, Paryż, 1945 r. Z zasobu
IPN**

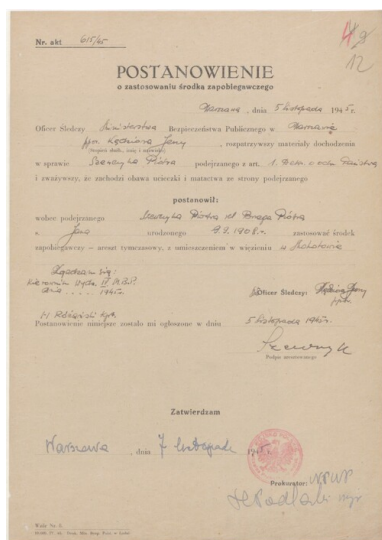
Z łaski Bieruta

5 listopada 1945 r. został aresztowany przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa. Po wielomiesięcznym śledztwie, prowadzonym przez Departament Śledczy Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, został oskarżony o to, że jako łącznik WiN przekazywał do Londynu „tajemnice wojskowe i państwowe”, a kontaktując się z wyższymi oficerami Sztabu Naczelnego Wodza w Londynie

„brał udział w związku mającym na celu obalenie demokratycznego ustroju Państwa Polskiego”.

Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 7 maja 1947 r. skazany został na karę śmierci. Bolesław Bierut, tak zwany prezydent Rzeczypospolitej, korzystając z „prawa łaski” zamienił karę śmierci na 15 lat więzienia.

Piotr Szewczyk przebywał w Areszcie Śledczym na Mokotowie przy ul. Rakowieckiej, a od 1952 r. w Więzieniu Karnym we Wronkach. W sumie spędził w więzieniu 11 lat. Został zwolniony 8 maja 1956 r. w okresie tzw. odwilży politycznej, podczas której ogłoszona została tzw. amnestia dla skazanych „za przestępstwa wobec PRL”.

Postanowienie o zastosowaniu wobec Piotra Szewczyka aresztu tymczasowego (w warszawskim areszcie przy ul. Rakowieckiej), 5 listopada 1945 r. Dokument sporządzony w Ministerstwie Bezpieczeństwa Publicznego, wystawiony przez śledczego Jerzego Kędzioreę, zaakceptowany przez Józefa Różańskiego i (dwa dni później) zatwierdzony przez prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej. Z zasobu IPN

**praw honorowych na zawsze oraz
przepadek mienia na rzecz
Skarbu Państwa), 12 lipca 1948 r.
Z zasobu IPN**

Wolność gorszej kategorii

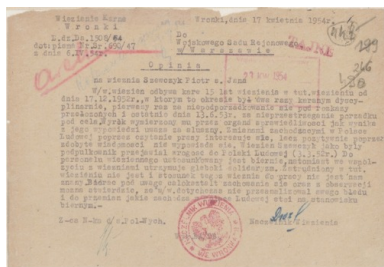
Po wyjściu z więzienia Piotr Szewczyk był wyczerpany fizycznie i psychicznie i nie angażował się w działalność opozycyjną, jednak nadal był uważany za wroga Polski Ludowej. Do 1964 r. był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa z wykorzystaniem tajnych współpracowników z jego środowiska. Nie miał również szans na odpowiednią dla siebie pracę – pracował w warsztatach stolarskich w Krościenku, Piasecznie i Warszawie.

Ostatnie lata życia spędził pod opieką rodziny w Babicach koło Oświęcimia. Zmarł w Oświęcimiu 28 stycznia 1988 r. w wieku 79 lat.

W 2018 r., na wniosek prokuratora IPN, Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie stwierdził nieważność wyroku z 1947 r., ponieważ czyny, za które Piotr Szewczyk został skazany, były związane z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

***

W zasobie archiwalnym IPN przechowywane są akta Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie w sprawie przeciwko Piotrowi Szewczykowi. Akta zawierają nie tylko dokumenty wytworzone podczas śledztwa i procesu sądowego, ale również oryginalne dokumenty z czasów II wojny światowej ukazujące jego losy jako żołnierza i kuriera rządu londyńskiego.

Opinia naczelnika Więzienia

**Karnego we Wronkach, 1954 r. Z
zasobu IPN**

ARKUSZ REJESTRACYJNY
rozprawy w sprawie operacji operacyjnej
nr 404 Kryptonim: „Emisariusz”
zabójstwa sennego
1. Nazwisko i imię: *Brewczyk Piotr* imię ojca: *Piotr*
imię i nazwisko pastora/matki: *Katarzyna Miłk*
2. Data urodzenia: *9 IX 1908* Miejsce urodzenia: *Radzie*
pow. Białsko - Białka
3. Wykształcenie: *pełne* 4. Ustawienia: *pełne*
5. Przynależność partyjna: *bezpartyjny* Wykazano i zarządzone: *niepełne - instbul*
bez głosowy
6. Położenie społeczne: *robotnicze*
7. Mniej pracy i osiągnięcia: *robotnicze, wytwórni*
szkół, pracowni, wycieczki, al. Białostocka 9
8. Stan rodzinny: *żona*
9. Stan cywilny: *żona*
10. Służba wojskowa: *żona*
11. Stanowisko do służby wojskowej: *żona*
12. Działalność polityczna:
a) przed 1918 r.: *oficer Polityki Państwowej „Poligonu”*

**Fragment arkusza
rejestracyjnego w sprawie
operacyjnego sprawdzenia
kryptonim „Emisariusz”, 1962 r.
Z zasobu IPN**

ARMY FORM 8-2000A
ALLIED MILITARY
IDENTITY CARD No. A 10357
Surgeon: *SZEWZYK*
Christian Name (and rank or designation at time of issue): *PIOTR MAJOR*
Sex: *M*
Personal No.
Height: *180*
Colour of Eyes: *Grey*
Colour of Hair: *Grey*
Other Distinguishing Marks (if any):
Date of Birth: *9th September 1908*
Signature of Issuing Officer: *[Signature]*
Date: *13/08/45*
Special Liaison Staff
- 8 SEP 1945
ALLIED GENERAL STAFF

**Karta identyfikacyjna oficera Sił
Sprzymierzonych, 1945 r. Z
zasobu IPN**

COFNIJ SIĘ